

Dietètica i nutrició

Classificació dels aliments

- Aliments energètics
- Aliments plàstics o formadors
- Aliments reguladors o protectors

Tipus de nutrients:

Inorgànics: aigua i sals minerals

Orgànics: glúcids (hidrats de carboni), lípids (greixos), proteïnes i vitamines

Que es una Cal?

Energia

- ☞ 1gr h.C.....4 caloríes
- ☞ 1gr de proteïnes.....4 caloríes
- ☞ 1 grs de greix.....9 calories

En una dieta equilibrada: Distribució diària de l'energia:

10-15% proteïnes	:
20-30% greixos	15-25% Berenar(Làctic,cereals,fruita)
60% H.C	5% mitj dematí
	25-30% dinar
	5-10% capvespre
	30-36% sopar (abans de les 8)

Glúcids: (hidrats de carboni)

Constitueixen la principals font d'energia per l'home

Presentes en el sucre, cereals, mel, fruites i verdures fresques, pa, patates.

Simple: *monosacàrids*. Són els més senzills. No requereixen digestió i són absorbits directament pels intestins, passant al sistema sanguini.

glucosa i fructosa (fruites i mel)

COMPLEXES:

Disacàrids:

Són les més abundants.

Necessiten de la digestió per a esser processats.

* *Lactosa (llet/ 34g per litre)*

* *Maltosa(cereals)*

* *Sacarosa(sucre de canya, betarava, fruites madures)*

Polisacàrids: Constitueixen la reserva d'energia

Són complicats de digerir. (*precisen de cocció per a la seva millor absorció*)

Formats per llargues cadenes de monosacàrids iguals o diferents

* *Midó (cereals i tubercles, fulles, arrels).*

* *Glicògens (el produeix el cos).*

* *Celulosa (fibra vegetal). El residu que deixa afavoreixen el trànsit intestinal.*

A més d'energia...

⑩ Proveeixen el material per a la fabricació del glucògen, que ajuda a mantenir el nivell de glucosa en sang.

⑩ *Economitzen les proteïnes, que serien usades com a combustibles si s'ingereixen pocs glúcids.

⑩ *Faciliten el metabolisme dels greixos.

⑩ *La lactosa afavoreix la multiplicació de bacteries favorables als intestins.

⑩ *Alguns H.C produeixen algunes vitamines , com la B12

Com es digereixen.?

1) Amb la saliva, l'àcid clorhídric de l'estomac i els ferments pancreàtics són degradats i travessant les parets intestinals. Penetren en la sang i són transportats fins al fetge. Aquest els transforma en glucosa i glicògens

4)la glucosa es transportada per la sang i el glicògens és guardat com a font d'energia de reserva (el 90% del total d' h.c consumits)

5)Perquè la glucosa penetri a les cèl·lules es necessari l'hormona anomenada insulina. Si aquesta és insuficient la glucosa queda dins la sang (HIPERGLUCÈMIA) I surt per l'orina i falta glucosa pel metabolisme , produint DIABETES.

Lípids:

JUNTAMENT AMB ELS H.C SÓN LA PRINCIPAL FONT D'ENERGIA

Reserva energètica, estructural i reguladora

Greixos saturats: mantega de cacau, cacahuet

Greixos insaturats: oli d'oliva, gira-sol

Monoinsaturades: oliva, alvocat, fruits secs

Redueix colesterol

Poliinsaturades: peix,

llavors oleaginoses,

fruits secs

Que són els greixos?

Substàncies d'origen vegetal o animal.

Poden trobar-se en forma sòlida (teixit adipós (saïm) o líquida (olis).

Transporten els àcids grassos i les vitamines liposolubles

Una dieta equilibrada no hauria de rebre més d'un 30% de la seva energia dels greixos

Com els usa el nostre cos?

Són atacats (els greixos) als intestins per la bilis.

Es formen àcids grassos i glicerina.

Passa a la sang i d'allà a tots els teixits, especialment al fetge, músculs i al teixit adipós.

Segons la seva relació amb el colesterol:

Greixos saturats (+colesterol); llet, ous, formatge, carn de porc .

Greixos monoinsaturats (no afecten al nivell de colesterol) Carn d'au, peixos i oli d'oliva.

Greixos poliinsaturats (depressors) soja, gira-sol

Quines són les quantitats normals de colesterol en sang?

Per sota de 190mg/dl es considera normal .

partir de 200mg/dl es recomana vigilància mèdica.

Apartir de 220mg/dl comencen a existir riscos.

quantitats superiors a 250mg/dl són clarament anòmales

Quina és la causa del colesterol alt?

Principalment la dieta.

Hi ha persones en que la causa pot ésser un trastorn congènit.

També hi ha persones , que amb la mateixa dieta que d'altres, presenten un nivell més elevat.

Es comprova el nivell amb una anàlisi clínica.

Pot ser SPERILLÓS?

Els colesterol alt disminueix la qualitat de vida, o sea que vius menys i pitjor.

Tens més possibilitats de patir angina de pit o infarts.

Augmenta el risc d'arteriosclerosis

-Com es tracta el colesterol alt?

Primer pas: Modificar els hàbits dietètics.

Disminuir el consum de:

Carn

Formatges.

Mantega

Llet i derivats

Ous

Embotits

Proteïnes:

molècules de gran mida formades per aminoàcids i presents a:

Carn.

Peix

Ous

Làctics

Són el material de construcció del nostres teixits i estan constituïdes per cadenes llargues d'aminoàcids.

Es coneixen 22 aminoàcids, però 8 d'ells el cos no els pot transformar i els ha de collir de la dieta . Són els denominats aminoàcids essencials:

Aminoàcids essencials

ISOLEUCINA.

LEUCINA

LISINA

METIONINA

FENILANINA

TREONINA

TRIPTOFANO

VALINA

LES PROTEÏNES REPAREN ELS TEIXITS DESGASTAT I INTERVENEN EN LA FORMACIÓ DE LES HORMONES.

LES PROTEÏNES D'ORIGEN ANIMAL TENEN MAJOR VALOR, JA QUE CONTENEN MOLTS DELS AMINOÀCIDS ESENCIALS

TAMBÉ PRODUEIXEN ENERGIA AL CREMAR-SE: 4 CAL/GRAM

Vitamines:

- no se sintetitzen a l'organisme, han de ser ingerides
- Intervenien en molts processos químics i control i regulació del cos
- Escorbut, una malaltia derivada de la manca de vitamines. Coneguda com la malaltia dels mariners
- Són abundants en fruites i verdures
- Existeixen dos tipus hidrosolubles i liposolubles
  - Hidro solubles . vitamina C i vitamines del grup B (B1, B2, B3, B5, B6, B7 i B12)
    - B2 ([riboflavina](#))
    - B9 (àcid fòlic)
- Liposolubles : la vitamina A, la vitamina D, la vitamina E y la vitamina K.

Dieta equilibrada

50-60% CH.

25-30% lípids

10-15% proteïnes

5gr sal/día

25-30gr fibra/día

Colesterol -300mg/día

Variada

Depèn de: sexe, talla, pes, edat, activitats, clima.

Excés d'energia s'acumula en forma de triglicèrids

Consells per a una dieta equilibrada.

Menjar més peix que carn

No menjar carn vermella més d'una vegada al dia

Menjar llet desnatada i formatge fresc

Menjar llegums dues vegades per setmana

Fruita i verdura poc cuita cada dia

Menjar poca bolleria industrial

Millor a la brasa, bullits o al forn que frits.

Energia

Kilocalories: s'usa per expressar el nivell energètic dels aliments. KJ/Kg o Kcal/Kg

1gr CH.....4 Kilocalories

1gr de proteïnes.....4 Kilocalories

1gr de greix.....9 Kilocalories

Distribució diària de l'energia:

:15-25% Berenar(Làctic, cereals,fruita)

5% mig dematí

25-30% dinar

5-10% capvespre

30-36% sopar (abans de les 8)

Podem calcular ,com a referència:

Per a una persona adulta activa de 65 kg:

2.200/ 2500 Kcal. Per dia.

Altres dietes.

Qualitatives o quantitatives

Per a esportistes (augment d'HC,evitar fritures)

Diabetis (no dolços,pesar els glúcids,limitació de greixos)

Diarrea (dieta astringent)

Estrenyiment (dieta abundant en fibra i líquids)

Obesitat (fibra,no sucres, torrat i bullit,exercici)

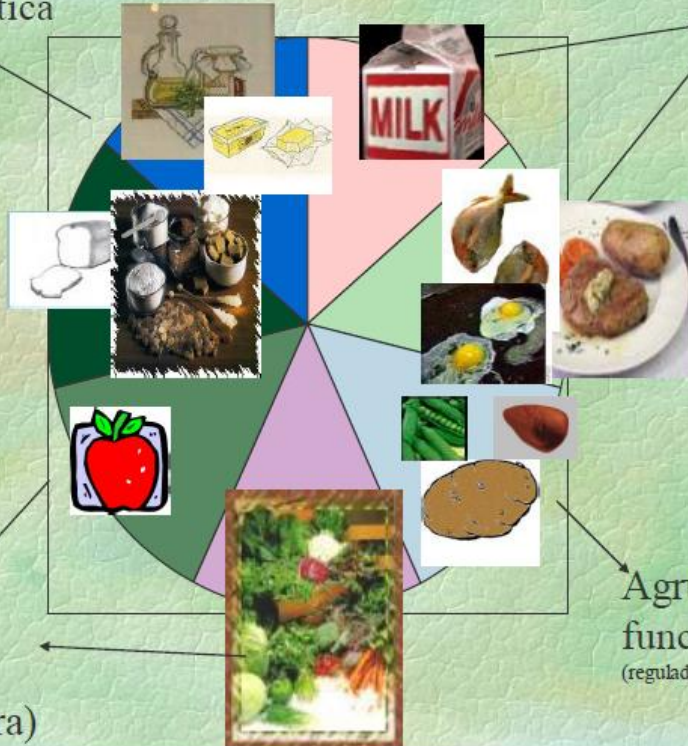
Dietes hospitalàries.(baixes en sodi,líquides,blanes,semi blanes,triturades,dieta basal,Hipertensió,colesterol)

Roda dels aliments

Funció energètica

Funció plàstica (proteïnes)

- Grup 1
- Grup 2
- Grup 3
- Grup 4
- Grup 5
- Grup 6
- Grup 7

Funció reguladora (vitamines, minerals, fibra)

Agrupen les tres funcions (reguladora, energètica, plàstica)

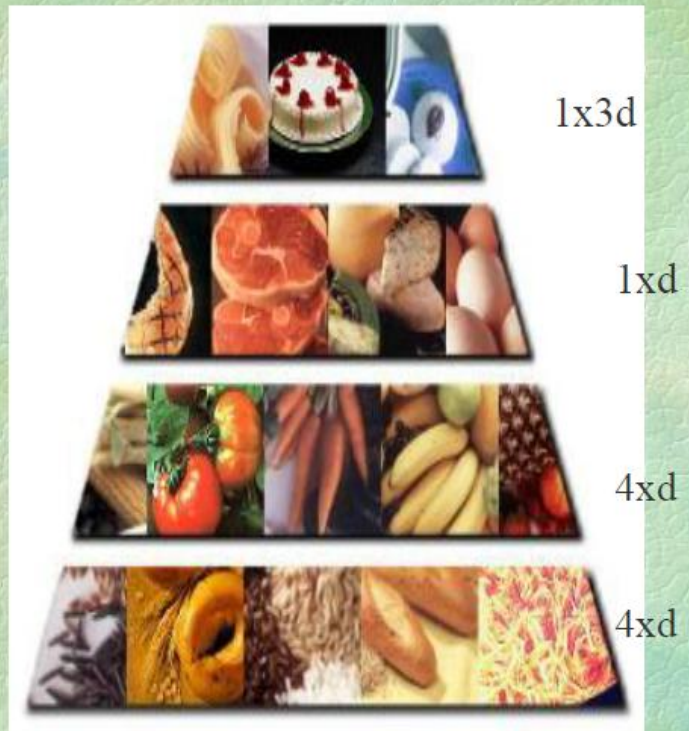
Dieta ideal

- 50-60% HC.
- 25-30% lipids
- 10-15% proteïnes
- 5gr sal/dia
- 25-30gr fibra/dia
- Colesterol -300mg/dia

Variada

Equilibrada

reparadora energèticament

Piràmide Nutricional